PARTICULARITĂŢILE PROCEDURII ÎNCUVIINŢĂRII ADOPŢIEI NAŢIONALE

Diamanta IOXA

CZU: 347.633(478) diamantaioxa20@gmail.com

Conformément à la législation en vigueur, la procédure d'approbation de l'adoption est une procédure spéciale non contentieuse, la conclusion respective résulte des spécificités de cette procédure. Du point de vue procédural, l'adoption comporte deux étapes étroitement liées l'une à l'autre, l'une dérivant de l'autre, et qu'il est nécessaire de parcourir successivement pour mener à bien et compléter la procédure d'adoption, ce sont : 1) la phase extrajudiciaire/administrative; et 2) la phase judiciaire.

La orice etapă, Republica Moldova s-a confruntat cu probleme ce țin de protecția drepturilor copilului. Acest fapt se datorează prerogativei copiilor de a avea o familie, de a avea dreptul la o viața decentă pentru o dezvoltare și creștere armonioasă. Lipsa unuia sau a ambilor părinți ca urmare a destrămării familiei, stării de sărăcie, emigrării, precum și multe alte situații de acest gen pot să condamne, în cele mai multe situații, copiii la adevărate traume psihologice ce-și pot pune amprenta asupra formării personalității lor. Toate acestea au condiționat apariția în sistemul dreptului a unor instituții specifice, printre care se enumeră și adopția.

Instituția adopției începe să se cunoască îndeosebi după cel de-al Doilea Război Mondial, printr-o ascensiune remarcabilă în majoritatea statelor lumii. Legislația națională, precum și cea internațională reglementează adopția drept o măsură de ocrotire a copiilor. Conform *art.2 din Legea privind regimul juridic al adopției* (în continuare – Legea nr.99/2010), prin ***adopție*** se înțelege acea formă specială de protecție, aplicată în interesul superior al copilului, prin care se stabilește filiația între copilul adoptat și adoptator, precum și legăturile de rudenie între copilul adoptat și rudele adoptatorului.

În Preambulul Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, adoptată la data de 20 noiembrie 1989 de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, este stabilit că *familia este unitatea fundamentală a societății și mediul natural pentru creșterea și bunăstarea tuturor membrilor săi și, în mod deosebit, copilul, trebuie să beneficieze de protecția și de asistența de care are nevoie pentru a putea să joace pe deplin rolul său în societate*, iar ***pentru deplina și armonioasa dezvoltare a personalității sale, copilul trebuie să crească într-un mediu familial, într-o atmosferă de fericire, dragoste și înțelegere***.

În același timp, dispozițiile art.48 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova prevăd că *familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și* ***pe dreptul și îndatorirea părinților de a***

asigura creșterea, educația și instruirea copiilor. De asemenea, potrivit art.49 din Constituție, intitulat „*Protecția familiei și a copiilor orfani”*, consacră în alin.(1) – (3): *Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin. Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare. Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educația copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitatea de binefacere față de acești copii.*

În continuare, în conformitate cu dispozițiilor art.16 din Legea privind drepturile copilului, nr. 338 din 15.12.1994, *fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului.*

Au fost încuviințate adopții în anul: 2017 – 123 copii; 2018 – 97 copii; 2019 – 80 copii. În anul 2020 au fost adoptați doar 63 copii din cauza problemelor create de pandemie, iar în anul 2021 numărul copiilor adoptați a fost de 1347. Așadar, analizând dinamica adopției în ultimii anii, putem spune cu certitudine că tema supusă cercetării în respectiva lucrare se bucură de o continuă actualitate și importanță.

Protecția drepturilor copilului prin adopție se realizează pe următoarele *principii de bază*: a) respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale copilului; b) respectarea interesului superior al copilului **(cauza *Pini și alții împotriva României),* (cauza *CtEDO Jessica Marchi împotriva Italiei*)**. c) informarea copilului și luarea în considerare a opiniei acestuia în raport cu vârsta și cu gradul lui de maturitate; d) prioritatea adopției naționale față de cea internațională etc.

Pe plan național, cele mai relevante acte cu caracter normativ în materia adopției sunt: Codul familiei din 26.10.2000; Codul de procedură civilă din 12.06.2003; Legea privind regimul juridic al adopției, nr.99 din 28.05.2010, etc. Pe plan internațional sunt aplicate și ratificate de R.Moldova următoarele Convenții: Convenția privind protecția copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, încheiată la Haga la 29.05.1993, ratificată de R.Moldova la 10.04.1998; Convenția ONU cu privire la drepturile copilului încheiată la New York la 29.11.1989, în vigoare pentru R.Moldova din 25.02.1993.

Procedura încuviințării adopției se consideră drept o procedură specială – necontencioasă, aceasta rezultă din trăsăturile juridice distincte ale acestei instituții care o fac să se diferențieze de celelalte proceduri. Acesteia îi sunt specifice: *1) lipsa litigiului de drept; 2) lipsa părților cu interese contrare; 3) neaplicabilitatea unor instituții procesuale specifice procedurii contencioase (de exemplu, recunoașterea acțiunii, încheirea tranzacției, asigurarea acțiunii etc.)* și *4) aplicarea normelor procesuale generale de examinare a acțiunii civile doar în partea neacoperită de normele speciale și în măsura în care nu contravin acestora.*

Procedura încuviințării adopției din perspectivă procedurală, poate fi divizată în două etape diferite: **1) etapa administrativă** și **2) etapa judiciară.** Astfel, condițiile

de fond și de formă, precum și impedimentele la adopție sunt prevăzute expres de legislația în domeniu.

În conformitate cu art.286 alin.(1) CPC și **art.31 alin.(1) și (1[1]) al Legii nr.99/2010**, adoptatorul domiciliat în R.Moldova care dorește să adopte un copil domiciliat în R.Moldova depune cerere de încuviințare a adopției la judecătoria din raza domiciliului copilului adoptabil.

Cauzele privind încuviințarea adopției se examinează conform regulilor generale de examinare a acțiunii civile, cu excepțiile și completările prevăzute de Capitolul XXV al Codului de procedură civilă (art.291) și de art.31 alin.(5) al Legii nr.99/2010. Cererea de încuviințare a adopției naționale se examinează ***în ședință închisă, în termen de 10 zile lucrătoare de la data admiterii cererii și se judecă în mod prioritar***. Trebuie să participe în mod obligatoriu adoptatorii și reprezentantul autorității tutelare teritoriale de la domiciliul copilului adoptabil.

Dacă instanța de judecată își formează convingerea că adopția este în interesul superior al copilului, admite cererea și recunoaște adopția de către persoane concrete și indică în hotărâre datele despre adoptat și adoptatori, necesare înregistrării adopției în organele de stare civilă. Hotărârea judecătorească privind încuviințarea adopției devine ***definitivă și irevocabilă în termen de 10 zile lucrătoare de la data pronunțării.***

În concluzie, reieșind din studiul și analiza efectuată în această lucrare, putem remarca că familia prezintă nucleul societății, locul primar unde valorile sunt învățate de un copil și transmise din generație în generație. Prin urmare, protecția copilului și asigurarea creșterii și dezvoltării respectivului copil în mediul familiei sale, îndeosebi al celei firești, prezintă o cerință consfințită atât la nivel național, cât și internațional.

În conformitate cu dispozițiile **art.287 lit.e) CPC și art.31 alin.(2) lit.e) din Legea nr. 99/2010**, cererea de încuviințare a adopției trebuie să conțină și **„alte date și informații solicitate de instanța de judecată.”**, ținându-se cont de faptul că această dispoziție are un caracter general și incert, care poate conduce spre posibilele abuzuri din partea instanței de judecată la faza de primire a cererii, având în vedere rolul activ al instanței care poate solicita „alte informații” al căror conținut ar putea fi precizat. Așadar, considerăm oportun ca această normă să fie abrogată. ***Propunere de lege ferenda: Art I: 1. Art.287 lit.e) CPC și art.31 alin.(2) lit.e) din Legea nr. 99/2010 se abrogă.***

Un aspect important pe care dorim să-l specificăm se referă la **extinderea circumstanțelor în temeiul cărora are loc suspendarea procedurii de încuviințare a adopției.** În acest sens, formulăm **următoarea propunere *de lege ferenda* – modificarea dispozițiilor art.31 alin.(7) din Legea nr. 99/2010 privind regimul juridic al adopției,** după cum urmează: *„În cazul inițierii unei proceduri judiciare care ar putea avea ca rezultat retragerea statutului de copil rămas fără ocrotire părintească, precum și* ***inițierii procedurii privind plasarea copilului sub tutelă/curatelă în familia extinsă, fără intenția acestora de a adopta copilul,*** *procedura de încuviințare a adopției se suspendă până la soluționarea procedurilor respective”.*

Referințe:

1. Convenția cu privire la drepturile copilului. Adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, în vigoare de la 2 septembrie 1990. Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentară nr.408-XII din 12.12.1990;
2. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 1994, nr.1.
3. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, nr.225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.130-134.
4. Legea privind regimul juridic al adopției, nr.99 din 28.05.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2010, nr.131-134.

Recomandat
***Igor COBAN**, dr., conf. univ.*